

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

УДК 373.3:94(477):004.738.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15529910>

Інтерактивні платформи для вивчення історії України в умовах змішаного навчання

Бабічев Олександр Іванович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України,
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Полтава, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4682-0971>

Прийнято: 15.05.2025 | Опубліковано: 27.05.2025

***Анотація.** У контексті цифрової трансформації освіти та впровадження змішаних форм організації освітнього процесу актуалізується потреба в оновленні методик викладання гуманітарних дисциплін, зокрема історії України. Пандемія COVID-19, воєнний стан і пов'язане з ними переформатування освітнього процесу визначили проблему неготовності багатьох закладів освіти до ефективного впровадження інтерактивних платформ. Це зумовлює необхідність формування нових практик навчання, що поєднують гнучкість онлайн-компонентів із глибиною традиційної освіти.*

***Мета.** Дослідження зосереджено на створенні авторської моделі змішаного навчання історії України, що інтегрує можливості сучасних інтерактивних платформ. Особливу увагу приділено визначенню дієвих цифрових інструментів та методичних рішень, здатних стимулювати мотивацію здобувачів освіти та сприяти формуванню основних компетентностей.*

Методи. У роботі використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, систематизації, зокрема педагогічне моделювання та елементи проєктного методу. Проведено контент-аналіз функціоналу освітніх платформ та здійснено порівняльну характеристику їхніх можливостей у контексті вивчення історії України. **Результати.** Розроблено авторську модель організації змішаного навчання історії України, що поєднує онлайн- і офлайн-складники та охоплює підготовчий, навчальний і підсумковий етапи. Представлено приклади методичних інструментів (історичний квест, дебати, мультимедійна розповідь), що сприяють розвитку критичного мислення, аналітичних навичок і пізнавальної діяльності. Здійснено порівняльний аналіз інформаційно-комунікаційних платформ за критеріями: доступність, функціональність, зворотний зв'язок, візуалізація та інтерактивність. **Висновки.** Запропонована практика організації змішаного навчання на основі використання цифрових платформ дає можливість підвищити ефективність викладання історії України та адаптувати процес навчання до індивідуальних освітніх траєкторій. Зазначено, що інтеграція платформ Google Classroom, Kahoot!, Padlet, Mentimeter сприяє формуванню нової моделі взаємодії між учасниками освітнього процесу. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності педагогів-істориків, методистів, зокрема як підґрунтя для подальших наукових розробок у сфері цифрової гуманітарної освіти.

Ключові слова: інноваційні методи, освітні інструменти, цифрова педагогіка, мотивація до навчання, освіта.

Interactive platforms for learning history of Ukraine in a blended learning environment

Oleksandr Babichev,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Department of History of Ukraine, Luhansk Taras Shevchenko National University, Poltava, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4682-0971>

Abstract. *In the context of the digital transformation of education and the increasing use of blended learning formats, the need to update teaching methodologies for humanities disciplines, particularly Ukrainian history, becomes especially relevant. The COVID-19 pandemic, martial law, and the resulting reformatting of the educational process have highlighted the unpreparedness of many educational institutions for the effective implementation of interactive platforms. This underscores the necessity of developing new teaching approaches that combine the flexibility of online components with the depth of traditional education. Purpose.* The research focuses on creating an author's model of blended learning of the history of Ukraine, which integrates the capabilities of modern interactive platforms. Particular attention is paid to identifying effective digital tools and methodological solutions that can stimulate the motivation of students and contribute to the formation of key historical and interdisciplinary competencies. **Methods.** The study employs general scientific methods such as analysis, synthesis, systematization, pedagogical modeling, and elements of the project-based method. A content analysis of educational platforms was conducted, along with a comparative assessment of their features in the context of teaching history. **Results.** An original model for organizing blended learning in Ukrainian history was developed, integrating online and offline components and covering

preparatory, instructional, and final stages. Examples of methodological techniques (historical quests, debates, multimedia storytelling) are presented, aimed at developing critical thinking, analytical skills, and cognitive engagement. A comparative analysis of platforms was conducted based on criteria such as accessibility, functionality, feedback mechanisms, visualization, and interactivity.

Conclusions. *The proposed approach to organizing blended learning through digital platforms enhances the effectiveness of teaching Ukrainian history and enables adapting the educational process to individual learning trajectories. Integrating platforms such as Google Classroom, Kahoot!, Padlet, and Mentimeter contributes to forming a new model of interaction among educational stakeholders. The study's findings may be applied in the practical work of history teachers and methodologists and serve as a foundation for further research in the field of digital humanities education.*

Keywords: *innovative methods, educational tools, digital pedagogy, learning motivation, education.*

Постановка проблеми. У контексті цифровізації суспільства та трансформації освітніх процесів все більшої актуальності набуває впровадження змішаного навчання, особливо у галузі гуманітарних дисциплін. З огляду на це вивчення історії України потребує спеціальних методичних інструментів, оскільки вимагає одночасного розвитку аналітичного мислення, уміння працювати з джерелами та формування національної ідентичності. Постає питання щодо забезпечення ефективного поєднання традиційних та цифрових компонентів у вивченні історії в умовах воєнного часу, зниження мотивації та необхідності впровадження інноваційних практик. Крім того, ще одна проблема полягає в обмеженому

використанні сучасних цифрових платформ та недостатності системної практики їхньої інтеграції у навчальний процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі зростає увага до інтеграції цифрових технологій в освітній процес, зокрема у форматі змішаного навчання. З огляду на динамічні трансформації в освітньому середовищі значну кількість досліджень спрямовано на аналіз можливостей онлайн-інструментів у забезпеченні індивідуалізованого, доступного й гнучкого навчання. Особливої актуальності ці питання набули в умовах воєнного стану, коли багато навчальних закладів були змушені терміново адаптувати освітній процес до дистанційного або змішаного формату через небезпеку для життя, переміщення учасників та руйнування інфраструктури. Це стимулювало пошук нових освітніх моделей, здатних забезпечити безперервність та якість навчання в кризових умовах.

Науковиця О. Фендьо [1] досліджує сучасні онлайн-інструменти, що сприяють організації інтерактивного навчання, акцентуючи на потенціалі платформ для формування навчальної активності й співпраці. Дослідниця М. Толмач [2] розглядає цифрові технології як засіб модернізації освітнього простору, вказуючи на зростання ролі хмарних сервісів та мультимедійних середовищ.

Аспекти впровадження змішаного навчання в умовах воєнного часу аналізуються в роботах учених К. П. Осадчої та співавт. [3] та І. П. Воротнікової [4], де визначено методичні практики адаптації професійної освіти. Автори підкреслюють важливість цифрової гнучкості, зворотного зв'язку та персоналізації для забезпечення безперервності освіти. Вчена В. О. Радкевич [5] наголошує на необхідності системної підтримки викладачів та здобувачів освіти в період кризи.

Вагомий внесок у формування стратегії цифрової трансформації освіти зроблено у колективній монографії за редакцією академіка В. Кременя [7], де висвітлено теоретико-методологічні основи цифровізації суспільства та ролі освіти в цьому процесі. У публікації дослідниці О. Пищик [8] акцентовано на перспективах використання цифрових технологій у професійній освіті в умовах воєнного стану, що важливо в контексті пошуку ефективних інструментів для організації змішаного навчання, зокрема у викладанні історії України.

Питання цифровізації закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) в Україні висвітлює авторка О. Г. Фіданян [9], яка аналізує рівень доступу до технологій і виклики цифрової трансформації. Досвід змішаного навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) систематизовано в дослідженні науковиці Г. В. Ткачук [10], де окреслено організаційно-педагогічні умови ефективної реалізації такого формату.

Авторки І. П. Краснощок та Т. О. Кравцова [11] акцентують на соціальному аспекті освітнього середовища, що важливо в контексті історичної освіти як інструменту формування громадянської позиції. Дослідники О. Пасічник та співавт. [12] конкретизують механізми поєднання онлайн- та офлайн-форм у професійній освіті, пропонуючи дієві моделі змішаного навчання.

Актуальні сервіси відкритої науки як інструменти гнучкої організації навчального процесу вивчає науковиця А. Сухіх [13], а у співавторстві з дослідницею М. Мар'єнко [14] детально аналізує застосування цифрових технологій в умовах воєнного стану. Питання хмарних сервісів у науковій і освітній діяльності вивчають авторки М. В. Попель та М. П. Шишкіна [15], підкреслюючи важливість цифрового контенту у вивченні гуманітарних дисциплін.

Науковиці С. В. Толочко [16] та І. С. Гребеник [17] обґрунтовують формування цифрової компетентності педагогів і управлінців як значущий чинник трансформації освітнього процесу в сучасних умовах.

Таким чином, проведений аналіз наукових джерел засвідчує не лише високий рівень зацікавленості дослідників у проблематиці цифровізації та змішаного навчання, але й виявляє наявність певних прогалин, зокрема у сфері викладання гуманітарних дисциплін, що й зумовлює актуальність дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність численних досліджень щодо змішаного навчання, недостатньо розкритим є питання ефективної інтеграції інтерактивних платформ у викладання історії України. Більшість сучасних досліджень зосереджуються переважно на загальнотехнологічних аспектах цифровізації освіти або присвячені впровадженню цифрових інструментів у навчання природничо-математичних дисциплін (STEM-напрямів), тоді як гуманітарна сфера, зокрема викладання історії України, залишається менш дослідженою та незабезпеченою методично.

Наявні матеріали обмежуються описом функціональних можливостей окремих платформ без їхнього системного порівняння чи внесення до авторських моделей. Залишається відкритим питання про методичні засоби, що забезпечують не лише залучення здобувачів освіти, а й формування історичного мислення, критичного аналізу та патріотичного виховання. Крім того, недостатньо розкрито досвід інтеграції конкретних цифрових інструментів: Padlet, Mentimeter, Google Forms, Classtime, що застосовуються для забезпечення зворотного зв'язку; Canva, Timeline JS, Genially – для візуалізації історичних процесів; Google Docs, Jamboard, Miro – для організації

синхронної та асинхронної групової взаємодії під час вивчення історії у змішаному форматі.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є розроблення й апробація моделі інтеграції інтерактивних платформ у процес вивчення історії України в умовах змішаного навчання.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- ✓ узагальнити теоретичні практики змішаного та інтерактивного навчання;
- ✓ провести порівняльний аналіз функціоналу популярних цифрових освітніх платформ;
- ✓ визначити ефективні методичні засоби для інтеграції платформ у викладання історії України;
- ✓ розробити авторську модель змішаного навчання з використанням інтерактивних ресурсів та сформулювати практичні рекомендації для викладачів історії щодо ефективного впровадження цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стрімкий розвиток цифрових технологій та їхня доступність сприяють трансформації гуманітарної освіти, зокрема у контексті викладання історії України, що набуває особливої ваги в умовах змішаного навчання. У сучасному інформаційному суспільстві відбувається переосмислення ролі освіти як основного чинника розвитку інтелектуального потенціалу особистості та її здатності орієнтуватися в динамічному соціальному й глобалізованому середовищі. Цифрові інструменти, зокрема інтерактивні платформи, відкривають нові можливості для доступу до знань, візуалізації історичних процесів, розвитку критичного мислення та самореалізації здобувачів освіти. Використання таких інструментів не лише збагачує освітній процес, а й сприяє формуванню національної свідомості, підвищує якість історичної освіти та

підтримує розвиток культурного, соціального й гуманітарного капіталу суспільства [3].

На думку дослідниці О. Г. Фіданян, цифровізація освітнього простору впливає не лише на зміст і форми навчального процесу, а й на управлінські аспекти діяльності закладів освіти. Особливої актуальності це набуло в умовах побудови інформаційного суспільства та глобальних викликів, серед яких чільне місце посіла пандемія COVID-19, що пришвидшила перехід до дистанційних і змішаних форматів навчання. У сучасному освітньому середовищі цифрові технології стають невіддільним складником повсякденної взаємодії між усіма учасниками процесу, а акцент поступово зміщується від механічного засвоєння цифрових інструментів до розвитку концептуального мислення та інформаційної грамотності [9].

У вивченні історії України це виявляється через зростання ролі візуалізації, інтерактивності та індивідуалізації пізнавальної діяльності. За результатами досліджень Відкритого університету [4, с. 35] перспективними інноваціями є цифрове ігрове навчання, навчання дією, застосування штучного інтелекту, віртуальних середовищ і технологій доповненої реальності. Такі практики дають змогу студентам не лише спостерігати за історичними подіями, а й взаємодіяти з ними у форматі «живої історії». Це сприяє формуванню глибшого розуміння матеріалу, розвитку навичок постановки цілей, рефлексії, розв'язання проблем і самостійного мислення. Дослідниця І. С. Гребеник вважає, що ефективно впровадження цифрових інструментів можливе за умови достатньої ресурсної бази, цифрової компетентності педагогів і здобувачів освіти, зокрема адаптації е-навчання до потреб різних вікових і цільових аудиторій – як у формальній освіті, так і в межах самонавчання [17].

В умовах воєнного стану важливо не лише передавати знання, а й зберігати ментальне здоров'я учасників освітнього процесу. Змішане навчання з використанням інтерактивних платформ забезпечує регулювання темпу, навантаження й емоційного впливу контенту. Візуалізація, гейміфікація та короткі цикли зворотного зв'язку сприяють зниженню тривожності. У цьому контексті вивчення історії перетворюється на джерело національного самопізнання, осмислення кризових явищ та посилення психологічної стійкості через історичні паралелі [5].

Цифрова трансформація вищої освіти потребує не лише технічної модернізації, а й методичного переосмислення підготовки педагогів і здобувачів освіти. Це особливо важливо для викладання історії, де актуальними є індивідуалізація, інтерактивність і постійний зворотний зв'язок. Створення ефективного цифрового середовища вимагає впровадження гнучких моделей навчання, розвитку цифрових компетентностей, зокрема доступного контенту з гуманітарних дисциплін. Лише за таких умов можливо забезпечити якісний, гнучкий і безперервний освітній процес у кризових обставинах [8].

Поняття «інтерактивність» походить від англійського interact, що у перекладі означає «взаємодіяти» (від inter – взаємний і act – діяти). У контексті освіти це поняття трактується як активна участь усіх сторін в освітньому процесі, постійний діалог між викладачем і здобувачем освіти, що передбачає не лише передачу знань, а і їхню спільну генерацію.

Таким чином, інтерактивне навчання в умовах змішаного формату ґрунтується на співпраці, комунікації та обміні думками. Завдяки цифровим платформам ця практика набуває нових можливостей: зростає мотивація, активізується критичне мислення, персоналізується освітній маршрут. Інструменти на кшталт Padlet, Mentimeter, Canva створюють гнучке

середовище для аналізу історичних подій та розвитку аналітичних навичок. Така модель ефективна як в аудиторному, так і в дистанційному форматі, даючи можливість адаптуватися до потреб різних здобувачів освіти [1].

З огляду на проведений аналіз наукової літератури показано, що у процесі реалізації змішаного навчання з історії України важливо не лише адаптувати зміст дисципліни до цифрового середовища, а й обрати інструменти, що забезпечують інтерактивну взаємодію, візуалізацію складних понять, залучення до пізнавальної активності та миттєвий зворотний зв'язок. Сучасні цифрові платформи відкривають широкі можливості для організації активного навчального середовища, що дає змогу студентам не бути пасивними споживачами інформації, а виступати її активними інтерпретаторами, аналітиками й творцями. У таблиці 1 подано порівняльну характеристику найпопулярніших онлайн-інструментів, що можуть бути інтегровані в освітній процес як в умовах дистанційного, так і змішаного формату, зокрема у вивченні історії України.

Аналіз представлених у таблиці онлайн-інструментів доводить, що більшість платформ – зокрема Kahoot!, Mentimeter, Wordwall, Socrative – орієнтовані на миттєву взаємодію, активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти через гейміфікацію, тестування, опитування та змагання. Їхня основна функція – оперативна перевірка засвоєння знань, підтримка інтересу та інтерактивний контроль результатів.

Таблиця 1

Цифрові платформи для інтерактивного навчання у змішаному форматі

№	Онлайн-інструмент	Коротка характеристика
1	Quizlet https://quizlet.com	Платформа для створення карток з базовими поняттями, термінами, датами тощо. Ефективна для самостійного опрацювання й повторення матеріалу

2	Google Classroom https://classroom.google.com	Сервіс для організації повного освітнього процесу: завдання, комунікація, оцінювання. Дає змогу ефективно координувати змішане навчання
3	Wordwall https://wordwall.net	Ресурс для створення інтерактивних ігор: пазли, тести, відповідності. Підвищує залученість і сприяє урізноманітненню подачі навчального матеріалу
4	Kahoot! https://create.kahoot.it/	Онлайн-сервіс для створення вікторин, тестів і опитувань у форматі гри. Сприяє мотивації здобувачів освіти та оперативному отриманню зворотного зв'язку
5	Mentimeter https://www.mentimeter.com	Інтерактивна платформа для створення опитувань, презентацій і голосувань у режимі реального часу. Застосовується для швидкої візуалізації відповідей і дискусій
6	Padlet https://uk.padlet.com/	Віртуальна дошка для колективної роботи. Здобувачі освіти та педагоги можуть розміщувати матеріали, коментувати, створювати мультимедійні проекти
7	Socrative https://www.socrative.com/	Онлайн-платформа для створення тестів і опитувань, з функціями аналітики результатів. Використовується для діагностики знань у реальному часі
8	Seesaw https://web.seesaw.me/	Платформа для створення електронного портфоліо. Здобувачі освіти завантажують свої роботи, отримують відгуки від викладачів та студентів
9	Flipgrid https://info.flip.com/	Інструмент для запису відеовідгуків і обговорення тем. Активізує усне мовлення та співпрацю в асинхронному форматі
10	Nearpod https://nearpod.com/	Цифровий інструмент для створення інтерактивних занять із презентаціями, вікторинами, відео й вправами. Контроль прогресу здійснюється в режимі реального часу

Джерело: узагальнено на основі [1, с. 624]

Інші сервіси (Padlet, Google Classroom, Seesaw або Flipgrid) забезпечують ширший функціонал для спільної роботи, збереження результатів діяльності, створення цифрових портфоліо та взаємного оцінювання, що є значущим у проєктній та творчій діяльності. Особливо перспективними для викладання історії України є ті платформи, що дають змогу візуалізувати історичні процеси, залучати відео- та аудіофрагменти, створювати картки з термінами, датами, подіями (Quizlet), вести дискусії (Mentimeter, Flipgrid), зокрема інтегрувати картографічні елементи й завдання на відповідність (Wordwall, Nearpod).

Загалом дослідження показало, що цифрові інструменти не лише урізноманітнюють освітній процес, а й сприяють гнучкому реагуванню на індивідуальні особливості здобувачів освіти, створюючи комфортні умови для їхнього залучення до навчання. Використання платформ в умовах змішаного навчання з історії України забезпечує формуванню цифрової, інформаційної та комунікативної компетентностей, розвитку аналітичного мислення та позитивної мотивації.

Цифрова трансформація освітнього процесу охоплює не лише впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчання, а й розбудову цифрової інфраструктури управління закладом освіти загалом та освітнім маршрутом кожного здобувача зокрема. Це охоплює застосування інформаційних систем для моніторингу рівня засвоєння навчального матеріалу, оцінювання сформованості компетентностей, зокрема для проєктування й коригування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти [4].

Така практика вимагає розробки адаптивної, відкритої освітньої моделі, що інтегрує цифрові інструменти на всіх рівнях – від організаційного до методичного. Зокрема, у процесі вивчення історії України це означає не лише використання інтерактивних платформ у межах заняття, а й підключення до ширшого цифрового освітнього середовища, що забезпечує доступ до ресурсів, комунікацію, зворотний зв'язок, електронну аналітику результатів тощо.

У науковій літературі терміни «змішане», «гібридне» або «комбіноване» навчання вживаються як синоніми й позначають поєднання традиційних (очного формату) та дистанційних елементів освітнього процесу. Така модель сприяє інтегруванню переваг обох форматів, створюючи гнучке, персоналізоване та адаптивне освітнє середовище. Змішане навчання

передбачає варіативне співвідношення онлайн- та офлайн-компонентів, що залежить від вікових особливостей здобувачів освіти, навчальної дисципліни, технічних можливостей та освітньої політики конкретного закладу [4].

Одним з визначальних чинників ефективності змішаного навчання є створення сприятливих умов для пізнавальної активності здобувачів освіти, що передбачає використання гейміфікації, історичних кейсів, інтерактивних вправ і презентацій власних проєктів. У такий спосіб формується не лише навчальна мотивація, а й навички дослідження, аналізу та самовираження. Функціонування змішаного навчання потребує чіткої взаємодії структурних підрозділів ЗВО, що відповідають за організацію як очної, так і дистанційної форм освітнього процесу. Важливу роль у цьому відіграють ІТ-сервіси та центри цифрової підтримки, що забезпечують інтегровану техніко-методичну базу та стабільність функціонування цифрового освітнього середовища університету [10, с. 260].

Зазначено, що інтеграція сучасних інтерактивних платформ (зокрема інструментів гейміфікації, історичних квестів, віртуальних екскурсій, онлайн-тестування) сприяє зростанню пізнавального інтересу, підвищенню мотивації та кращому засвоєнню історичних знань. Водночас такий формат стимулює розвиток «м'яких» навичок: критичного та аналітичного мислення, комунікації, самоуправління й відповідальності за власне навчання. Поєднання індивідуальної пізнавальної діяльності зі спільною роботою над проєктами й участю в дискусіях створює передумови для формування активної, історично свідомої особистості. Попри наявні виклики та нерівномірність у впровадженні змішаного навчання в українських закладах вищої освіти, ця практика відкриває перспективи для запозичення кращих міжнародних практик та їх адаптації до вітчизняних умов [12].

У процесі впровадження змішаного навчання важливо не лише обирати відповідні платформи, але й визначати педагогічні методи, що сприятимуть максимальному залученню здобувачів освіти до вивчення історії. У таблиці 2 надано приклади методичних рішень із зазначенням відповідних цифрових інструментів, короткого опису реалізації та прогнозованих освітніх результатів.

Таблиця 2

Методичні засоби інтеграції цифрових платформ в навчання історії

Засіб	Інструмент	Опис	Освітній результат
Історичний квест	LearningApps + Google Maps	Серія завдань з географічними координатами	Уміння співвідносити події та території
Дебати онлайн	Zoom + Padlet	Здобувачі освіти готують аргументи на основі фактів	Розвиток критичного мислення
Мультимедійна розповідь	Canva + EdEra	Здобувачі освіти створюють інтерактивну презентацію	Творчість і аналітичність

Джерело: авторське дослідження

Отже, поєднання цифрових платформ з активними формами навчання (квести, дебати, мультимедійні проєкти) значно підвищує рівень пізнавальної активності здобувачів освіти. Найефективнішими є практики, що передбачають творчу діяльність (створення мультимедійної розповіді), зокрема інтеграцію геолокацій та візуалізації (історичні квести з Google Maps). Це формує глибше розуміння історичного матеріалу та розвиває низку базових компетентностей, зокрема критичне мислення, роботу з інформацією та комунікативні навички.

У контексті створення інноваційного освітнього простору кожен заклад може самостійно обирати сервіси й інструменти відповідно до власних ресурсів – від платформ для дистанційного навчання до цифрових кабінетів, електронних журналів, віртуальних бібліотек тощо. Така екосистема дає змогу

підтримувати безперервність навчання, оперативність взаємодії та гнучкість організації освітнього процесу [2, с. 160].

Ефективне впровадження змішаного навчання у закладах вищої освіти потребує цілісного системної практики, що охоплює технічні, програмні, методичні, кадрові та нормативно-правові складники. На особливу увагу заслуговує адаптація цифрових освітніх інструментів до специфіки навчальних дисциплін, зокрема історії України, що вимагає не лише технічного забезпечення, а й методичної обґрунтованості. Основну роль відіграє готовність усіх учасників освітнього процесу до роботи у змішаному форматі. Для педагогів – це розвиток цифрової компетентності, опанування інтерактивних платформ, інструментів онлайн-комунікації та методів організації цифрового контенту. Для здобувачів освіти важливо сформувати не лише технічні навички, а й мотивацію, критичне сприйняття цифрових ресурсів та усвідомлення їхнього значення у процесі самонавчання.

Змішане навчання має принципову відмінність від суто дистанційного формату, адже передбачає поєднання очної взаємодії між здобувачами освіти та педагогами з використанням цифрових освітніх інструментів [16]. Така практика дає можливість поєднати переваги традиційного навчання – безпосередній контакт, живу дискусію, роботу з першоджерелами – з гнучкістю, візуальністю та індивідуалізацією, що надають онлайн-платформи. Зазначено, що особливістю змішаного навчання є необхідність виваженого балансу між цифровим та реальним освітнім середовищем.

Доведено, що оптимальним є поєднання цих компонентів, що повністю відповідає потребам здобувачів освіти. Зокрема, теоретичний матеріал з історії України доцільно опрацьовувати за допомогою інтерактивних онлайн-ресурсів, що дає можливість студентам самостійно визначати темп навчання, переглядати візуальні матеріали, брати участь у тестуванні чи історичних

квестах. Водночас аудиторна форма – це можливість для колективного аналізу історичних подій, обговорення джерел, проведення дебатів та презентацій проєктів здобувачів освіти.

Наголошено, що жорстких стандартів щодо співвідношення онлайн- і офлайн-компонентів у змішаному навчанні не існує. Цей розподіл визначається інституційною політикою закладу освіти, ресурсними можливостями, специфікою дисципліни та рівнем підготовки здобувачів освіти. У випадку історичної освіти, особливо в умовах сучасних викликів, ефективним є практика, коли теоретичне засвоєння відбувається онлайн (через платформи Classtime, EdEra, Wordwall тощо), а практичні навички – критичне мислення, аналіз джерел, захист позицій – розвиваються в процесі очного спілкування [14].

Отже, впровадження змішаного навчання у викладанні історії України забезпечує гнучку, адаптивну та персоніфіковану організацію освітнього процесу, що є особливо актуальним в умовах воєнного стану та освітньої нестабільності. Завдяки поєднанню очних і цифрових компонентів здобувачі освіти отримують доступ до матеріалів у зручному форматі, здатні самостійно регулювати темп навчання та вибудовувати індивідуальні освітні траєкторії.

У контексті вивчення історії України змішаний формат дає можливість ефективно поєднувати самостійне опрацювання теоретичного матеріалу (через інтерактивні платформи, відеолекції, тести, візуальні карти) з очними заняттями, що містять дискусії, роботу з історичними джерелами, проєктну діяльність. Ця практика сприяє активному залученню здобувачів освіти до освітнього процесу, забезпечує постійну взаємодію між студентом та викладачем, зокрема через групові онлайн-обговорення, спільну роботу над хмарними презентаціями чи креативними завданнями.

Ще однією з переваг змішаного навчання є можливість зменшити навантаження на фізичну інфраструктуру закладу освіти, раціонально використовувати навчальні ресурси та забезпечити доступність знань незалежно від місця перебування студента. Водночас для ефективної реалізації цієї моделі необхідною є наявність технічного забезпечення, стабільного інтернет-з'єднання та достатнього рівня цифрової компетентності як у педагогів, так і в здобувачів освіти.

Серед викликів змішаного навчання можна виокремити потребу в розвитку самодисципліни та відповідальності у здобувачів освіти, зокрема в організації якісного зворотного зв'язку з боку викладача. Для цього важливим є створення чіткої системи оцінювання результатів навчальної діяльності, що враховує специфіку як онлайн-, так і офлайн-компонентів. Крім того, необхідно стимулювати активну участь здобувачів освіти в освітньому процесі не лише в аудиторії, а й під час самостійної роботи, що передбачає використання інноваційних цифрових інструментів, здатних підтримати інтерес, мотивацію та розвиток історичного мислення [13].

З метою оптимізації процесу викладання історії України в умовах змішаного навчання розроблено авторську модель, що поєднує елементи традиційного та цифрового навчання. Вона враховує специфіку викладання історичної дисципліни, необхідність розвитку критичного мислення та використання інтерактивних платформ для підвищення мотивації здобувачів освіти (рис. 1).

Запропонована модель дає змогу ефективно інтегрувати інтерактивні платформи в процес викладання історії України, забезпечуючи баланс між самостійною роботою здобувачів освіти та спільною діяльністю в аудиторії. Ця практика сприяє розвитку критичного мислення, підвищує мотивацію до

навчання та забезпечує адаптацію навчального процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що поєднання цифрових технологій та традиційних форм навчання є ефективною практикою для вивчення історії України в умовах змішаного навчання.

Рисунок 1. *Модель інтеграції інтерактивних платформ у змішане навчання для вивчення історії України*

Етап 1. Підготовчий

- 1.1. Визначення теми та її цілей.
- 1.2. Підбір відповідних інтерактивних платформ.
- 1.3. Розроблення завдань для самостійного опрацювання матеріалу.

Етап 2. Онлайн-компонент

- 2.1. Самостійне вивчення студентами матеріалу за допомогою інтерактивних ресурсів.
- 2.2. Виконання завдань на платформах з автоматичним зворотним зв'язком.
- 2.3. Перегляд відео та інтерактивні завдання.

Етап 3. Офлайн-компонент

- 3.1. Обговорення вивченого матеріалу в аудиторії.
- 3.2. Аналіз історичних джерел та документів.
- 3.2. Проведення дискусій, дебатів, рольових ігор.

Етап 4. Підсумковий

- 4.1. Оцінювання знань здобувачів освіти через тести або проєкти.
- 4.2. Рефлексія та обговорення результатів вивчення історії України.

Джерело: авторська розробка

Аналіз цифрових платформ показав, що вони можуть бути потужним ресурсом для формування предметних компетентностей, активізації мислення

й візуалізації історичних подій. Онлайн-інструменти Google Classroom, Kahoot!, Padlet можуть бути успішно використані як викладачами для підготовки й проведення інтерактивних занять, так і здобувачами освіти – для виконання навчальних завдань, створення мультимедійних презентацій, інтерактивних карт, історичних хронологій, відео або проєктних досліджень. Розроблені методичні засоби доводять ефективність застосування квестів, дебатів, мультимедійних презентацій у зміст занять з історії.

Запропонована практика організації змішаного навчання на основі використання інтерактивних платформ дає можливість підвищити ефективність викладання історії України, адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб здобувачів освіти та забезпечити формування основних компетентностей. Авторська модель демонструє логічну послідовність освітніх етапів, інтеграцію інструментів зворотного зв'язку та можливості персоналізації освітнього процесу, що сприяє формуванню аналітичного мислення, підвищенню мотивації та активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Таким чином, якісне забезпечення сучасного освітнього процесу вимагає від закладів освіти адаптації до нових умов, впровадження гнучкої системи навчання, трансформації практик надання освітніх послуг, зокрема активного використання інноваційних цифрових технологій у педагогічній діяльності.

Список використаних джерел

1. Фендьо О. Сучасні онлайн-інструменти для організації інтерактивного навчання. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка –*

заклад вищої освіти. 2023. № 1(3). С. 620-632. DOI:
<https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.17749>.

2. Толмач М. Цифрові технології в освіті: можливості й тенденції застосування. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2021. № 2(4). С. 159-169. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-796X.4.2.2021.247474>.

3. Осадча К. П., Осадчий В. В., Круглик В. С., Наумук І. М. Змішане навчання як форма сучасної підготовки майбутніх фахівців професійної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 2, № 71. С. 187-192. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-2.35>.

4. Воротникова І. П. Дистанційне та змішане навчання як засіб реалізації індивідуальної траєкторії професійного зростання педагога : монографія. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 256 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41018/1/I_Vorotnykova_Monograph_2022_IPO.pdf (дата звернення: 09.04.2025).

5. Радкевич В. О. Науково-методичне забезпечення професійної і фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. № 6(1). С. 1-14. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6110>

6. Titova O., Luzan P., Syvolap D. Development of professional communication competence in employees of service companies. *Professional Pedagogics*. 2023. №1(26). С. 122-132. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.122-132>.

7. Кремень В., Ничкало Н., Лук'янова Л., Лазаренко Н. Освіта для цифрової трансформації суспільства: монографія. Т. 1. Київ: ТОВ Юрка Любченка, 2024. 526 с. URL:

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D1%821_%D0%B5%D0%BB.pdf (дата звернення: 09.04.2025).

8. Пищик О. Цифрові технології у професійній освіті: перспективи для відбудови країни. *Інноваційна професійна освіта*. 2024. № 6(19). С. 518-525. DOI: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2024.6.19.518-525>.

9. Фіданян О. Г. Аналіз стану цифровізації закладів загальної середньої освіти України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. №4 (60). С. 88-97. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-60-88-97>.

10. Ткачук Г. В. Організаційно-педагогічні умови та етапи впровадження змішаного навчання у закладах вищої освіти. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. 2018. № 168. С. 259-262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2018_168_65 (дата звернення: 09.04.2025).

11. Краснощок І. П., Кравцова Т. О. Формування соціальної компетентності підлітків у середовищі закладів загальної та позашкільної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. № 216. С. 211-217. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-216-211-217>.

12. Пасічник О., Єлфімова Ю., Чушак Х., Шинаровська О., Донець А. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : навч.-метод. посібн. Київ. 2021. 92 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/pto/2021/11/30/Zmish.navch.u.zakl.P-PT-O.30.11.pdf> (дата звернення: 09.04.2025).

13. Сухіх А. Використання сервісів відкритої науки для вдосконалення дистанційної, комбінованої та сімейної форм навчання у ЗЗСО. *Фізико-математична освіта*. 2023. № 5(38). С. 39-45. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-5-006>

14. Мар'єнко М., Сухіх А. Організація навчального процесу у ЗЗСО засобами цифрових технологій під час воєнного стану. *Український педагогічний журнал*. 2022. №2. С. 31-37. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-31-37>.

15. Попель М. В., Шишкіна М. П. Використання хмаро орієнтованих сервісів опрацювання даних у системах відкритої науки. *Інформаційні технології в освіті*. 2019. № 2. С. 7-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2019_2_3 (дата звернення: 09.04.2025).

16. Толочко С. В. Цифрова компетентність педагогів в умовах цифровізації закладів освіти та дистанційного навчання. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2021. №13(169). С. 28-35. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5077823>.

17. Гребеник І. С. Формування цифрової компетентності керівників навчальних закладів. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2019. № 6. С. 17-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeeetu_2019_6_5 (дата звернення: 09.04.2025).